

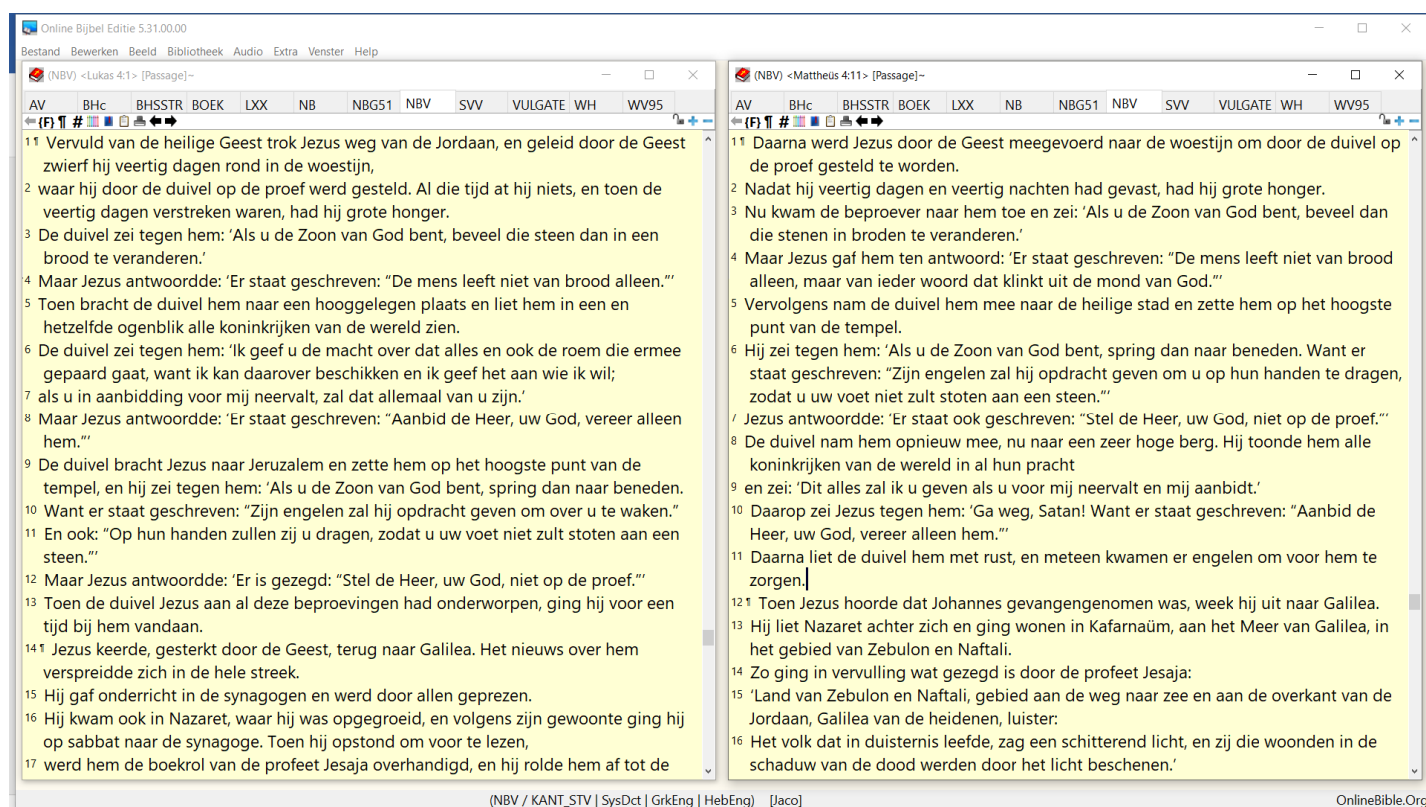
10 maart 2019 – 1^e van de Veertigdagen

Lucas 4, 1 – 13

Als jij Gods zoon bent... kan je eens te meer mens zijn

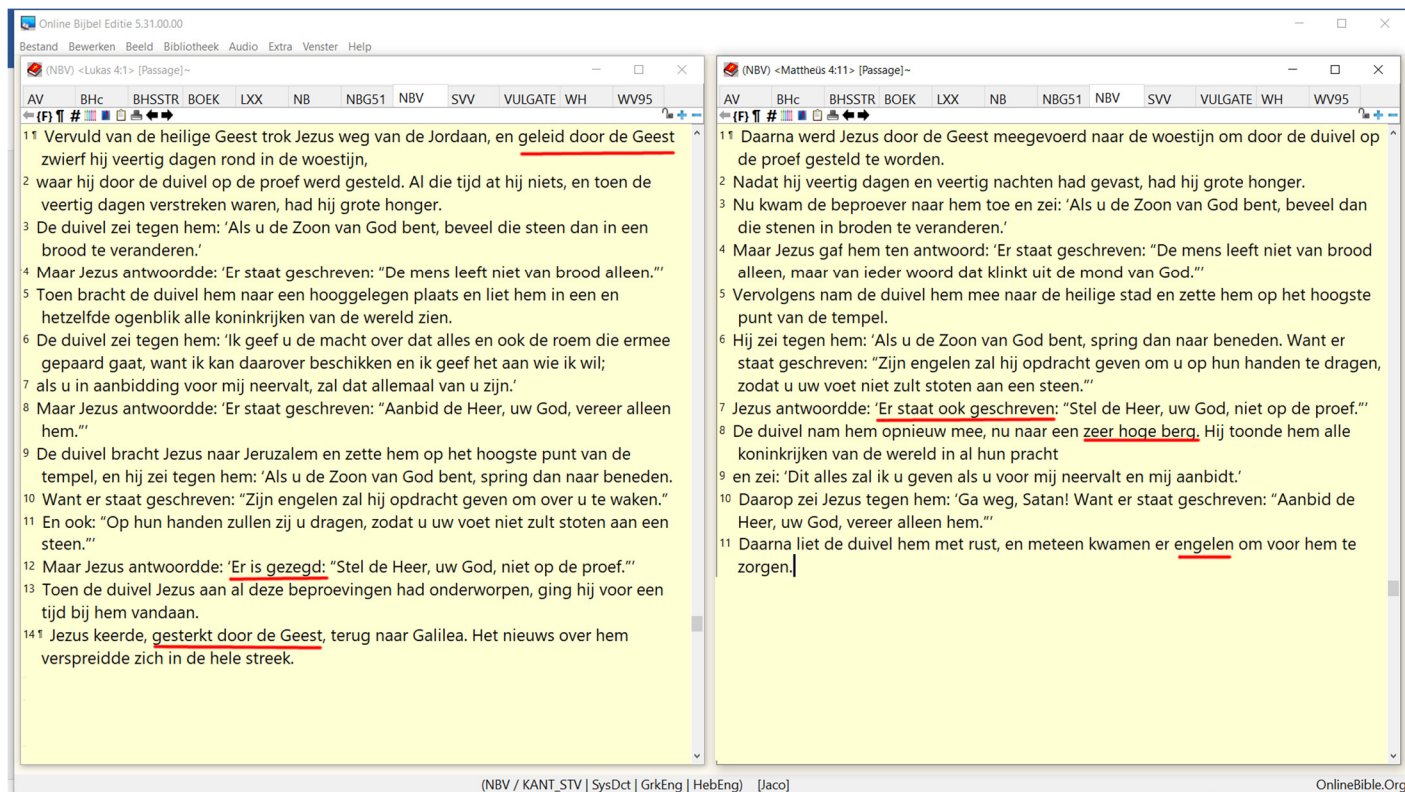
Gemeente van de levende,

We kennen ze vast uit de krant... Twee tekeningetjes die op het eerste gezicht hetzelfde lijken, maar waarin bij nadere beschouwing toch kleine verschillen huizen. Met de opdracht: 'Zoek de zeven (of tien) verschillen'. Soms wekken de evangelisten Lucas en Matteüs eenzelfde soort indruk. Dan vertellen beide evangelisten een verhaal dat op het eerste gezicht identiek is... maar dat bij nader inzien op punten nét even anders loopt. **{zoekplaatje1}** Het verhaal van de

verzoeking in de woestijn is daar een mooi voorbeeld van: 'zoek de verschillen'. 't Is net de krant – met dit verschil dat de tekeningetjes in de krant vaak grappig zijn... en dat is het evangelie van de eerste zondag van de Veertigdagen bepaald niet.

Wel, op dit moment zouden we de preek stil kunnen leggen, en er een klein leerhuis van maken. Allemaal een afdruk van het scherm in de hand (met letters in leesbare grootte), en dan twee aan twee op zoek gaan naar de verschillen. Ik zeg u dat het leerzaam is! Maar ik zal u er niet mee vermoeien. De drie belangrijkste verschillen heb ik voor alle gemak zelf al aangestreept **{zoekplaatje2}**:

Overigens verschilt de volgorde van de verzoeken ook, in beide plaatjes. Maar dat laten we vanmorgen maar even buiten beschouwing.

Ik stip even aan wat onderstreept is:

Bij Lucas komt in het verhaal maar liefst 3x 'de Geest' voor (2x begin, én een keer aan eind), bij Matteüs 1x (alleen aan het begin).

Heel bijzonder is dat Jezus bij Matteüs 3x antwoordt met 'er staat geschreven' – terwijl Lucas hem bij de laatste verzoeking laat zeggen 'er is gezegd'.

En, als laatste voor vanmorgen (maar laten we daar nu eerst naar kijken), de 'zéér hoge berg' van Matteüs ontbreekt bij Lucas. De vertalers spreken weliswaar nog van een hooggelegen plaats, maar zelfs dát staat er eigenlijk niet in het Grieks (de vertalers hadden het blijkbaar een beetje moeilijk met de verschillen). Lucas heeft geen berg nodig. Bij Lucas speelt het verhaal zich veel meer af binnen aardse proporties. De Jezus van Lucas is ergens 'aardser' dan de Jezus van Matteüs. En tegelijk dus... maakt Lucas van het hele verhaal een verhaal van de Geest, door zowel aan het begin als aan het einde over 'de Geest' te vertellen. In Jezus meldt zich Gods Geest op aarde. De lezer van Lucas voelt de spanning tussen hemel en aarde.

Eens te meer is dat de spanning van de verleiding: als jij Gods zoon bent...

Als jij Gods zoon bent... wat doe je dan hier op aarde. Wat doe je dan hier als mens.

'Als jij Gods zoon bent...' - Het bijzondere van het Lucas-evangelie is dat voortdurend verteld wordt dat juist 'Gods zoon' ongekend mens kan zijn. En omgekeerd wordt in Jezus zichtbaar dat mens-zijn in wezen 'kind van God zijn' is.

De verleiding waarvan de Veertigdagen ons vanmorgen vertellen is dat je weg loopt voor het

mens-zijn. Dat is de verleiding voor Jezus... en daarmee is het de verleiding voor ons allemaal.
{zoekplaatje uit beeld}

We bewaren het laatste verschilpunt – ‘er staat geschreven’ – nog even. En kijken eerst naar de drie verzoeken. De drie zo herkenbare verzoeken. Om weg te lopen voor ons mens zijn.

Allereerst de verzoeking van het brood. De verleiding van de consumptie. Deze week was er een rapport in het nieuws dat vertelt dat we ons allemaal heel veel zorgen maken om het klimaat... en dat we tegelijk bijna allemaal vinden dat de buurman daar hoognodig eens wat aan moet gaan doen.

Dán lopen we dus weg voor ons menszijn. Als we wel willen consumeren, maar ondertussen onze ogen sluiten voor de gevolgen van onze consumptie voor het milieu – als we wel veel vlees willen eten, maar ondertussen onze ogen sluiten voor het dierenleed. Dan leven we dus alsof het brood voor ons op tafel getoverd is... Het is een duivelse verzoeking.

Verzoeking **twee** – de verzoeking van de politiek, de verleiding van de macht. Het verlangen naar eindelijk een leider die echt orde op zaken durft te stellen. Iemand die stevig durft door te pakken. Die de strijd aan durft. De strijd van het goede tegen het kwade. Die desnoods de oorlog aandurft tegen ‘het kwaad’... – want heiligt een zó goed doel niet alle middelen? Hoe groot is niet de verleiding van dit soort gedachten, voor ons allemaal? En hoe moeilijk is het niet om werkelijk te geloven in de komst van de mensenzoon, die “niet gekomen is om te heersen, maar om te dienen”. De mensenzoon die de weg van de onmacht durfde te gaan. Die het aandurfde om te kiezen voor pure liefde.

Durf jij in déze macht te geloven. En durf je het aan om déze macht vorm te geven in jouw leven. In je gezin, naar je vrienden, in je werk, in alle verbanden waarin je verkeert? Durf jij deze weg te gaan? De verleiding van de macht weerstaan?

Tenslotte is er het veld van de religie. Misschien wel het moeilijkste veld. Het veld van de ideeën, de gedachten, de filosofie, de wereldbeschouwing. Ongrijpbaar, maar o zo bepalend voor ons leven.

Beide Evangelisten voeren ook hier weer de Duivel op als Schriftgeleerde. Waaraan herken je de Duivel? Daaraan dat hij de Bijbel uit het hoofd kent, en altijd een passend citaat klaar heeft: Er staat geschreven. Psalm 91 in dit geval – die mooie Psalm over ‘Gods engelen die je zullen bewaren... op al je wegen’ en dat jij je ‘voet niet zult stoten aan een steen’.

Precies die ‘wegen’ die laat de Duivel weg in zijn citaat. Heel subtiel... even een woordje over slaan. Een klein woordje maar. Maar als de Duivel het weg laat... is het misschien juist de kern: ‘Op al je wegen’...

Leven, als mens, is een weg gaan, een levensweg gaan. Leven is niet statisch. Waarheid is ook

niet statisch. Goed en kwaad... staan niet vast. Ja, dat zouden we graag willen dat er een woord was, in steen gebeiteld, waarin precies stond wat wél en wat níet. Wat goed, en wat fout.

De verleiding van heel veel religie. Dat je in je 'heilig boek' gewoon duidelijke antwoorden vindt: goed – fout. En duidelijke oordelen: zij wel – hij niet.

Yigal Amir, de moordenaar van Yitzhak Rabin, kon de Bijbel zo lezen. Het uitruilen van Heilig Land, zoals dat in de Oslo-akkoorden werd voorgesteld, was volgens Yigal Amir een doodzonde. Het stond immers in de Bijbel... Kijk maar hier, kijk maar daar... 'er staat geschreven'... En achter dat 'er staat geschreven' kan je je als mens heerlijk verbergen, terugtrekken.

Daarmee zijn we als vanzelf bij dat laatste opvallende verschil tussen Lucas en Matteüs gekomen **{zoekplaatje 2 weer in beeld}**. Lucas die Jezus dan niet laat antwoorden met 'er staat geschreven' – woord tegen woord, citaat tegen citaat – op zich al genoeg om te beseffen dat je de Bijbel niet zo mag lezen, als een grabbelton van zomaar toepasbare versjes – alsof je 'Gods woord' zo maar op het hier en nu mag plakken, als legitimatie voor jouw keuzes. Met een beroep op 'Gods Woord' vlucht je dan in feite voor je mens zijn.

Maar opvallenderwijs gaat Lucas juist nog een stapje verder dan zijn collega Matteüs: 'Er is gezegd', zo laat hij Jezus ten laatste antwoorden. 'Er is gezegd'.

Dode schriftwoorden zijn een ontkenning van het leven. Van het vaak zo vreselijk ingewikkelde leven. Met altijd weer van die vreselijk ingewikkelde keuzes.

Hoe gaan we als samenleving om met de mogelijkheden die genetische technieken ons gaan brengen?

Hoe ga ik zelf om, met mijn eigen sterven... met mijn eigen lijden... met grenzen die ik daarin wil trekken... met keuzes die ik daarin kan maken... Wat gaat mijn keuze zijn?

'Er is gezegd...'

Wie het aandurft, als Jezus, de weg van de mens te gaan... niet te vluchten van je mens zijn... in oppervlakkige consumptie... in blind machtsvertrouwen... in veel te simpele onrealistische moraal...

die zal onderweg, gesterkt door Gods Geest, ontdekken dat Gods Woord, juist dat Schriftwoord, een Levend Woord is. Niet een woord van vaste antwoorden. Maar een Woord dat met jou gaat, op al je wegen. Dat jou wegen wijst. Dat jou helpt om *jouw* keuzes te maken. Elke dag opnieuw.

Zodat het ook jou lukt... mens te zijn! Een mens te zijn op aarde. Op Gods aarde... met de hemel vlakbij.

Amen

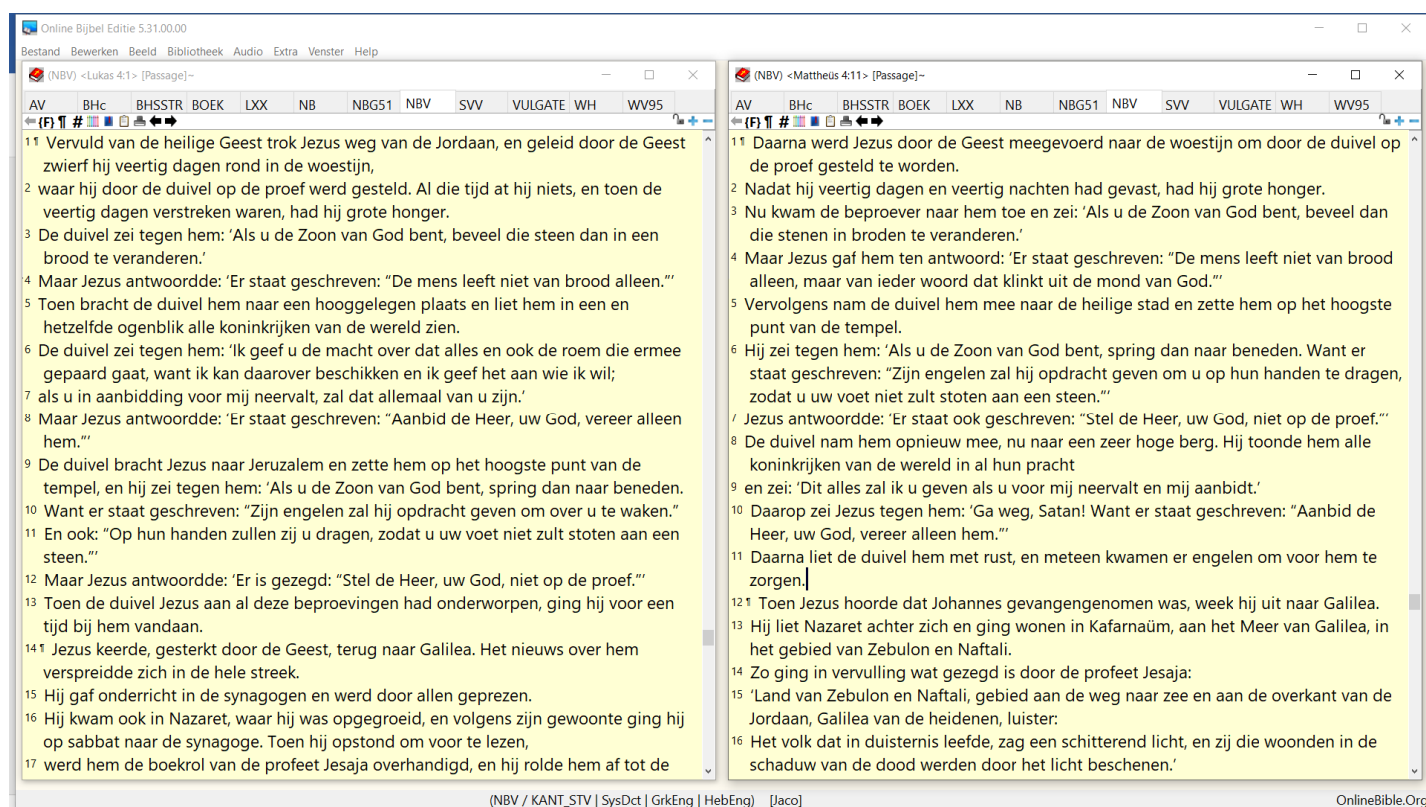
10 maart 2019 – 1^e van de Veertigdagen

Lucas 4, 1 – 13

Als jij Gods zoon bent... kan je eens te meer mens zijn

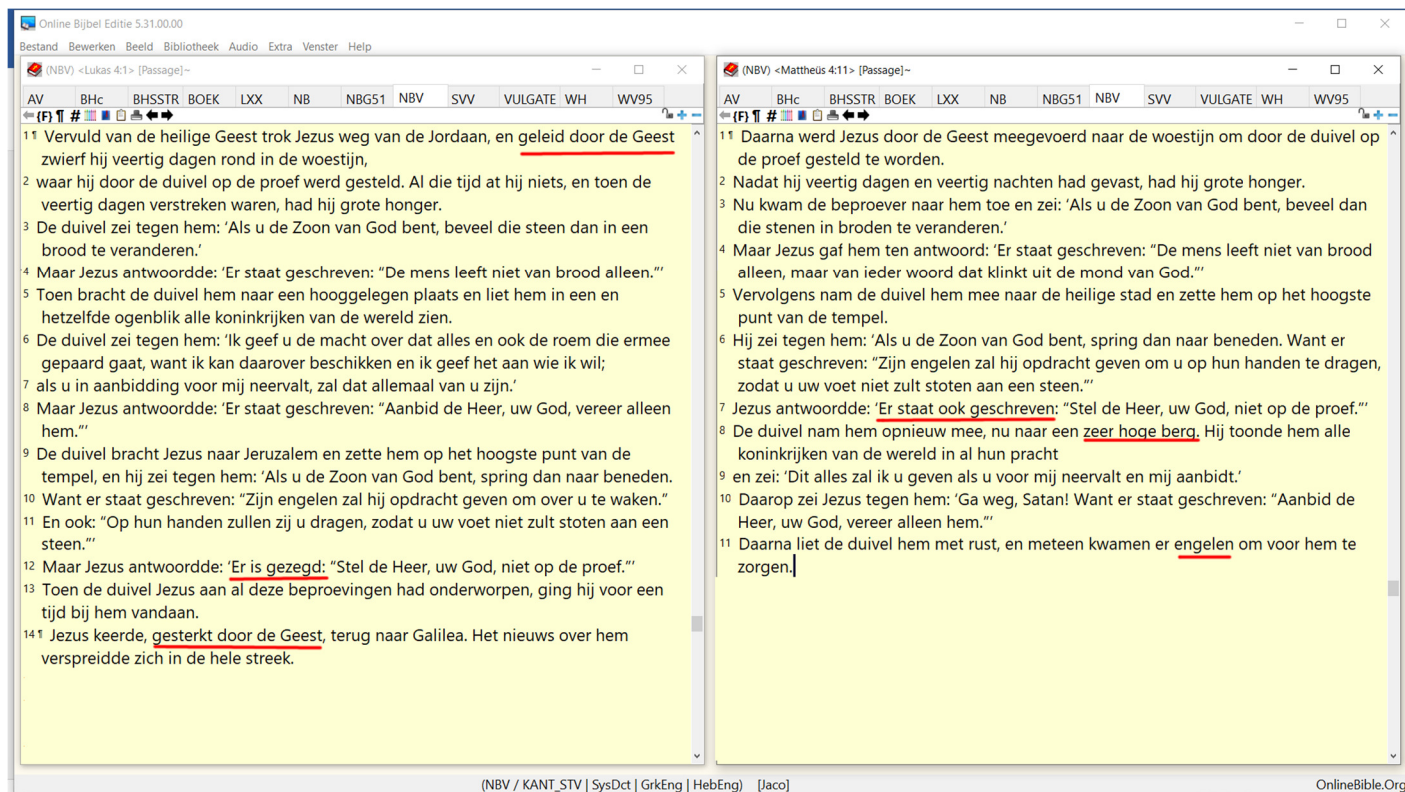
Gemeente van de levende,

We kennen ze vast uit de krant... Twee tekeningetjes die op het eerste gezicht hetzelfde lijken, maar waarin bij nadere beschouwing toch kleine verschillen huizen. Met de opdracht: 'Zoek de zeven (of tien) verschillen'. Soms wekken de evangelisten Lucas en Matteüs eenzelfde soort indruk. Dan vertellen beide evangelisten een verhaal dat op het eerste gezicht identiek is... maar dat bij nader inzien op punten nét even anders loopt. **{zoekplaatje1}** Het verhaal van de

verzoeking in de woestijn is daar een mooi voorbeeld van: 'zoek de verschillen'. 't Is net de krant – met dit verschil dat de tekeningetjes in de krant vaak grappig zijn... en dat is het evangelie van de eerste zondag van de Veertigdagen bepaald niet.

Wel, op dit moment zouden we de preek stil kunnen leggen, en er een klein leerhuis van maken. Allemaal een afdruk van het scherm in de hand (met letters in leesbare grootte), en dan twee aan twee op zoek gaan naar de verschillen. Ik zeg u dat het leerzaam is! Maar ik zal u er niet mee vermoeien. De drie belangrijkste verschillen heb ik voor alle gemak zelf al aangestreept **{zoekplaatje2}**:

Overigens verschilt de volgorde van de verzoeken ook, in beide plaatjes. Maar dat laten we vanmorgen maar even buiten beschouwing.

Ik stip even aan wat onderstreept is:

Bij Lucas komt in het verhaal maar liefst 3x 'de Geest' voor (2x begin, én een keer aan eind), bij Matteüs 1x (alleen aan het begin).

Heel bijzonder is dat Jezus bij Matteüs 3x antwoordt met 'er staat geschreven' – terwijl Lucas hem bij de laatste verzoeking laat zeggen 'er is gezegd'.

En, als laatste voor vanmorgen (maar laten we daar nu eerst naar kijken), de 'zéér hoge berg' van Matteüs ontbreekt bij Lucas. De vertalers spreken weliswaar nog van een hooggelegen plaats, maar zelfs dát staat er eigenlijk niet in het Grieks (de vertalers hadden het blijkbaar een beetje moeilijk met de verschillen). Lucas heeft geen berg nodig. Bij Lucas speelt het verhaal zich veel meer af binnen aardse proporties. De Jezus van Lucas is ergens 'aardser' dan de Jezus van Matteüs. En tegelijk dus... maakt Lucas van het hele verhaal een verhaal van de Geest, door zowel aan het begin als aan het einde over 'de Geest' te vertellen. In Jezus meldt zich Gods Geest op aarde. De lezer van Lucas voelt de spanning tussen hemel en aarde.

Eens te meer is dat de spanning van de verleiding: als jij Gods zoon bent...

Als jij Gods zoon bent... wat doe je dan hier op aarde. Wat doe je dan hier als mens.

'Als jij Gods zoon bent...' - Het bijzondere van het Lucas-evangelie is dat voortdurend verteld wordt dat juist 'Gods zoon' ongekend mens kan zijn. En omgekeerd wordt in Jezus zichtbaar dat mens-zijn in wezen 'kind van God zijn' is.

De verleiding waarvan de Veertigdagen ons vanmorgen vertellen is dat je weg loopt voor het

mens-zijn. Dat is de verleiding voor Jezus... en daarmee is het de verleiding voor ons allemaal.
{zoekplaatje uit beeld}

We bewaren het laatste verschilpunt – ‘er staat geschreven’ – nog even. En kijken eerst naar de drie verzoeken. De drie zo herkenbare verzoeken. Om weg te lopen voor ons mens zijn.

Allereerst de verzoeking van het brood. De verleiding van de consumptie. Deze week was er een rapport in het nieuws dat vertelt dat we ons allemaal heel veel zorgen maken om het klimaat... en dat we tegelijk bijna allemaal vinden dat de buurman daar hoognodig eens wat aan moet gaan doen.

Dán lopen we dus weg voor ons menszijn. Als we wel willen consumeren, maar ondertussen onze ogen sluiten voor de gevolgen van onze consumptie voor het milieu – als we wel veel vlees willen eten, maar ondertussen onze ogen sluiten voor het dierenleed. Dan leven we dus alsof het brood voor ons op tafel getoverd is... Het is een duivelse verzoeking.

Verzoeking **twee** – de verzoeking van de politiek, de verleiding van de macht. Het verlangen naar eindelijk een leider die echt orde op zaken durft te stellen. Iemand die stevig durft door te pakken. Die de strijd aan durft. De strijd van het goede tegen het kwade. Die desnoods de oorlog aandurft tegen ‘het kwaad’... – want heiligt een zó goed doel niet alle middelen? Hoe groot is niet de verleiding van dit soort gedachten, voor ons allemaal? En hoe moeilijk is het niet om werkelijk te geloven in de komst van de menszoon, die “niet gekomen is om te heersen, maar om te dienen”. De menszoon die de weg van de onmacht durfde te gaan. Die het aandurfde om te kiezen voor pure liefde.

Durf jij in déze macht te geloven. En durf je het aan om déze macht vorm te geven in jouw leven. In je gezin, naar je vrienden, in je werk, in alle verbanden waarin je verkeert? Durf jij deze weg te gaan? De verleiding van de macht weerstaan?

Tenslotte is er het veld van de religie. Misschien wel het moeilijkste veld. Het veld van de ideeën, de gedachten, de filosofie, de wereldbeschouwing. Ongrijpbaar, maar o zo bepalend voor ons leven.

Beide Evangelisten voeren ook hier weer de Duivel op als Schriftgeleerde. Waaraan herken je de Duivel? Daaraan dat hij de Bijbel uit het hoofd kent, en altijd een passend citaat klaar heeft: Er staat geschreven. Psalm 91 in dit geval – die mooie Psalm over ‘Gods engelen die je zullen bewaren... op al je wegen’ en dat jij je ‘voet niet zult stoten aan een steen’.

Precies die ‘wegen’ die laat de Duivel weg in zijn citaat. Heel subtiel... even een woordje over slaan. Een klein woordje maar. Maar als de Duivel het weg laat... is het misschien juist de kern: ‘Op al je wegen’...

Leven, als mens, is een weg gaan, een levensweg gaan. Leven is niet statisch. Waarheid is ook

niet statisch. Goed en kwaad... staan niet vast. Ja, dat zouden we graag willen dat er een woord was, in steen gebeiteld, waarin precies stond wat wél en wat níet. Wat goed, en wat fout.

De verleiding van heel veel religie. Dat je in je 'heilig boek' gewoon duidelijke antwoorden vindt: goed – fout. En duidelijke oordelen: zij wel – hij niet.

Yigal Amir, de moordenaar van Yitzhak Rabin, kon de Bijbel zo lezen. Het uitruilen van Heilig Land, zoals dat in de Oslo-akkoorden werd voorgesteld, was volgens Yigal Amir een doodzonde. Het stond immers in de Bijbel... Kijk maar hier, kijk maar daar... 'er staat geschreven'... En achter dat 'er staat geschreven' kan je je als mens heerlijk verbergen, terugtrekken.

Daarmee zijn we als vanzelf bij dat laatste opvallende verschil tussen Lucas en Matteüs gekomen **{zoekplaatje 2 weer in beeld}**. Lucas die Jezus dan niet laat antwoorden met 'er staat geschreven' – woord tegen woord, citaat tegen citaat – op zich al genoeg om te beseffen dat je de Bijbel niet zo mag lezen, als een grabbelton van zomaar toepasbare versjes – alsof je 'Gods woord' zo maar op het hier en nu mag plakken, als legitimatie voor jouw keuzes. Met een beroep op 'Gods Woord' vlucht je dan in feite voor je mens zijn.

Maar opvallenderwijs gaat Lucas juist nog een stapje verder dan zijn collega Matteüs: 'Er is gezegd', zo laat hij Jezus ten laatste antwoorden. 'Er is gezegd'.

Dode schriftwoorden zijn een ontkenning van het leven. Van het vaak zo vreselijk ingewikkelde leven. Met altijd weer van die vreselijk ingewikkelde keuzes.

Hoe gaan we als samenleving om met de mogelijkheden die genetische technieken ons gaan brengen?

Hoe ga ik zelf om, met mijn eigen sterven... met mijn eigen lijden... met grenzen die ik daarin wil trekken... met keuzes die ik daarin kan maken... Wat gaat mijn keuze zijn?

'Er is gezegd...'

Wie het aandurft, als Jezus, de weg van de mens te gaan... niet te vluchten van je mens zijn... in oppervlakkige consumptie... in blind machtsvertrouwen... in veel te simpele onrealistische moraal...

die zal onderweg, gesterkt door Gods Geest, ontdekken dat Gods Woord, juist dat Schriftwoord, een Levend Woord is. Niet een woord van vaste antwoorden. Maar een Woord dat met jou gaat, op al je wegen. Dat jou wegen wijst. Dat jou helpt om *jouw* keuzes te maken. Elke dag opnieuw.

Zodat het ook jou lukt... mens te zijn! Een mens te zijn op aarde. Op Gods aarde... met de hemel vlakbij.

Amen